

RAQAMLI KOMMUNIKATSIYA VA TOSHKENT: O 'ZBEKISTONNING BOSHQARUV TIZIMI

Karabayev Rustam Zafarovich

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

Annotatsiya. *Ushbu maqolada Toshkent shahridagi rivojlanayotgan raqamli kommunikatsiya tizimlarining O'zbekistonning boshqaruv tizimiga olib kelishi va uni rivojlantirishning muhimligi ko'rsatiladi. Maqolada, Toshkent shahri O'zbekistonning siyosiy, iqtisodiy va madaniy markazi sifatida tasvirlanadi. So'nggi yillarda, rivojlanayotgan raqamli kommunikatsiya tizimlari Toshkent shahrida o'z o'rini topganligi ta'kidlanadi. Bu tizimlar, hukumat va boshqa tashkilotlar tomonidan qadamlar olib borayotgan, ta'lim, iqtisodiyot, siyosat, ijtimoiy soha va boshqa sohalarda ma'lumot almashishning yangi usullarini o'z ichiga olganligini ko'rsatadi. Toshkent hokimiyati, o'zbekistonliklar bilan ta'lim muassasalari, tadbirkorlik sub'ektlari va jamiyat tashkilotlari orasidagi ma'lumot almashishni yanada yaxshilash uchun katta e'tibor beradi. Raqamli kommunikatsiya tizimlarining rivojlanishi Toshkentdagi boshqaruv tizimida yangiliklarni tez va samarali tarzda tarqatishga imkon beradi. Bu rivojlanish, o'zbekistonliklar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytirish, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va xalqaro hamkorlikni oshirishga imkon beradi.*

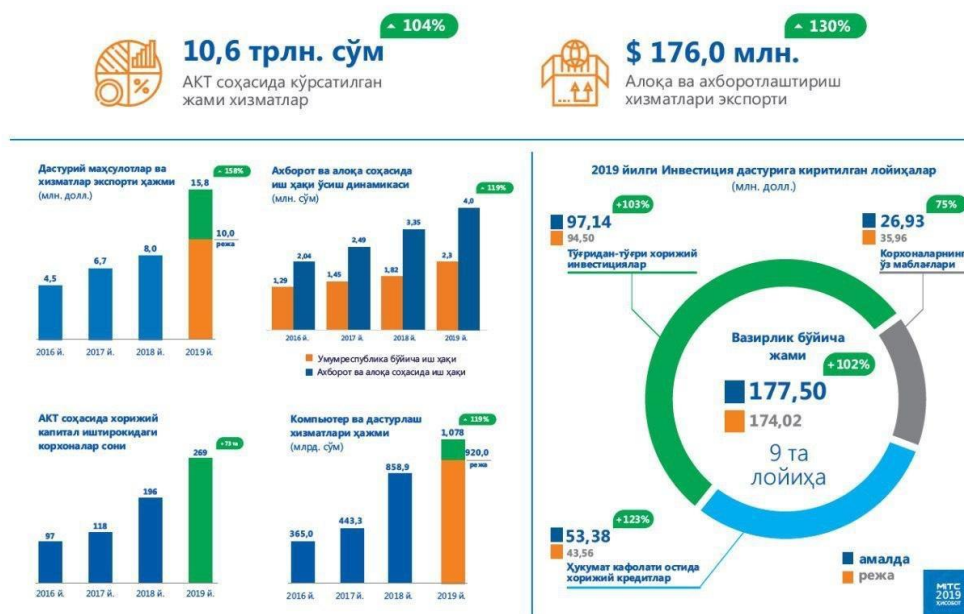
Kalit so'zlar: *raqamli kommunikatsiya tizimlari, tadbirkorlik sub'ektlari, xalqaro hamkorlik, ta'lim, iqtisodiyot, siyosat, ijtimoiy soha.*

Dunyoda tezroq o'zgaruvchanliklar ro'y berayotgan 21-asrda, global rivojlanishning yirik muammolaridan biri kommunikatsiya sohasidagi yangiliklardan foydalanish va ularni boshqarishdir. Bu yangiliklar, xalqaro hamda o'zbekistonda ta'lim, iqtisodiyot, siyosat, ijtimoiy soha va boshqa sohalarda o'z o'rnini topmoqda. Toshkent shahri esa, bu rivojlanayotgan digital kommunikatsiyalarning o'zbekistonning boshqaruv tizimiga keltirib chiqishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan shaharlar orasida o'z o'rnini egallashgan.

Bundan oldin Toshkent, O'zbekistonning siyosiy, iqtisodiy va madaniy markazi sifatida mashhur edi. Lekin so'nggi yillarda, Toshkent o'zining rivojlanayotgan digital kommunikatsiyalarning kuchayib borayotgan o'rindagi roli bilan tanishishga boshladi. Bu o'zgarishlar, shaharning hukumat va boshqa tashkilotlar tomonidan olib borilayotgan qadam-lavhalar, yangi sohalar yaratish va ma'lumotlar almashishning yangi usullari orqali ko'rinib turadi. Toshkent hokimiyati, o'zbekistonliklar bilan yetakchi ta'lim institutlari, tadbirkorlik sub'ektlari va jamiyat tashkilotlari orasidagi ma'lumot almashuvini yanada yaxshilash uchun xizmatlar va tizimlar yaratishga katta e'tibor berdi.

2019 йилда ахборот-коммуникация технологиялари соҳасининг
асосий иқтисодий кўрсаткичлари

1

1-rasm. 2019 yilning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari k'orsatkichlari [1]

Shaharning internet va telekommunikatsiya infrastrukturining kengayib borishi, o'zbekistonliklar uchun yuqori tezlikda internetga kirish imkoniyatini yaratdi. Bunda, mobil aloqa tarmog'i va internetga kirish xizmatlari yetakchi operatorlar tomonidan takomillashtirildi. Bundan tashqari, Toshkentda ajoyib tezlikda rivojlanayotgan "smart shahar" projeklari, shahar tashkilotlari va xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar orasidagi ma'lumot almashuvini yanada yaxshilashni va shahar hayotini yanada qulaylashtirishni maqsad qiladi.

Toshkentdagi rivojlanayotgan digital kommunikatsiya, O'zbekistonning boshqaruv tizimida yangiliklarni tez va samarali tarzda tarqatishni ta'minlaydi. Shuningdek, bu rivojlanish, o'zbekistonliklarning o'zaro aloqalarini yanada kuchaytirish, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va xalqaro hamkorlikni oshirishga imkon beradi.

Toshkent, O'zbekistonning siyosiy, iqtisodiy va madaniy markazi bo'lib, tariqiy tarixi boyunca ham bu ahamiyatni saqlab qolgan. Lekin so'nggi yillarda, rivojlanayotgan digital kommunikatsiya tizimlari Toshkent shahrini yangi bosqichga olib chiqdi. Bu o'zgarishlar, hukumat va boshqa tashkilotlar tomonidan amalga oshirilayotgan qadam-lavhalar, ta'lim, iqtisodiyot, siyosat, ijtimoiy soha va boshqa sohalarda ma'lumot almashishning yangi usullarini o'z ichiga olganligini ko'rsatadi. Toshkent hokimiyati, o'zbekistonliklar bilan ta'lim muassasalari, tadbirkorlik sub'ektlari va jamiyat tashkilotlari orasidagi ma'lumot almashishni yanada yaxshilash uchun katta e'tibor beradi.

Shaharning internet va telekommunikatsiya [2] infrastrukturasi rivojlanishi, o'zbekistonliklarga tez internetga kirish imkoniyatini yaratdi. Mobil aloqa tarmog'i va internet xizmatlari yetakchi operatorlar tomonidan sifatli tarzda takomillashtirildi. Bundan tashqari, Toshkentda rivojlanayotgan "smart shahar" loyihalari, shahar tashkilotlari va

xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar orasidagi ma'lumot almashishni yanada yaxshilash va shahar hayotini yanada qulaylashtirishni maqsad qiladi.

Toshkentdagi rivojlanayotgan digital kommunikatsiya, O'zbekistonning boshqaruv tizimida yangiliklarni tez va samarali tarzda tarqatishga imkon beradi. Bu rivojlanish, o'zbekistonliklar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytirish, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va xalqaro hamkorlikni oshirishga imkon beradi.

O'zbekistonda elektron hukumatni joriy etish va rivojlantirish holati o'zgarayotgan davlat strategiyasi asosida yuqori darajada muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston hukumati, raqamli tizimlarning boshqaruv tizimlariga kirishini oshirish, ma'lumotlar almashinuvini yanada samarali va samimiy qilish va xizmatlarni osonlashtirishga qaratilgan qadamni e'tiborli amalga oshirishni maqsad qilganligini bildirgan.

“Хавфсиз шаҳар” аппарат-дастурий комплексини жорий этиш

7

2-rasm. Xavfsiz shahar kompleksi [3]

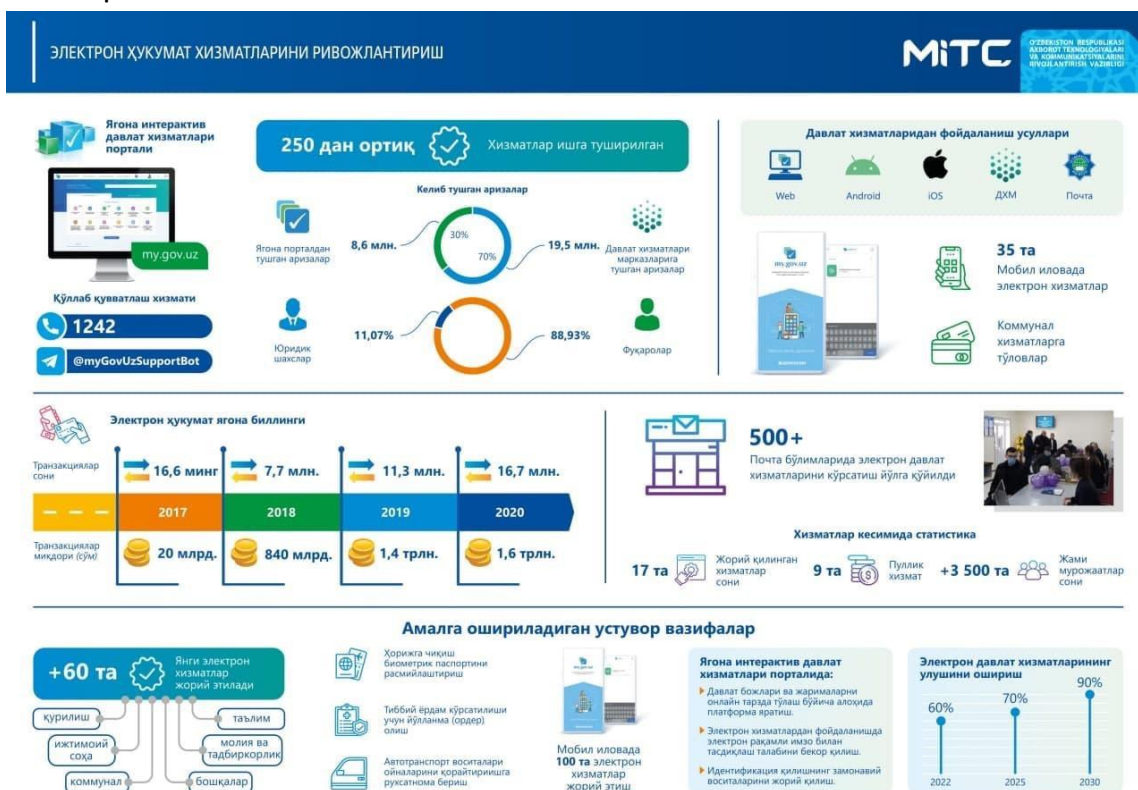
Elektron hukumatning joriy etish va rivojlantirish holati O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi qaroriga muvofiq amalga oshirilmoqda. Bu strategiya elektron hukumatning tashkil etishini, ma'lumotlar almashinuvi va servislar sohasidagi rivojlanishni o'z ichiga olgan holda, davlat tashkilotlarining faoliyatini samarali va transparenslik asosida boshqarishni ta'minlashni maqsad qilishni o'z ichiga olgan.

O'zbekistonda elektron hukumatni joriy etish va rivojlantirish uchun bir nechta initsiativlar amalga oshirilmoqda. Misol uchun, "E-hokimiyat" tizimi Toshkent shahrida muvaffaqiyatli tarzda ishlayapti va boshqa hududiy tashkilotlar o'rtasida keng tarqalgan bo'lib kelmoqda. Bu tizim orqali fuqarolar hujjatlarni elektron shaklda arizalar yuborish, xizmatlarga onlayn murojaat qilish va ma'lumotlar almashinuvi bilan bog'liq boshqaruv jarayonlarini bajarishlari mumkin.

Shuningdek, "O'zbekiston Elektron Hukumati" platformasi O'zbekiston Respublikasi hukumatining asosiy axborot resursi sifatida faoliyat yuritadi. Ushbu platforma orqali huquqiy hujjatlar, ma'lumotlar, xizmatlar va axborotlar onlayn tarzda taqdim etiladi. Elektron hukumat platformasi fuqarolar va tadbirkorlik sub'ektlariga xizmat ko'rsatish, ma'lumot almashinuvi va ularning talablari bilan aloqador hujjatlarni taqdim etish jarayonlarini avtomatlashtirishga imkon beradi.

Shuningdek, O'zbekiston hukumati hozirda raqamli identifikatsiya tizimini joriy etishga intilishni rejalashtirayapti. Bu identifikatsiya tizimi orqali fuqarolar va tadbirkorlik sub'ektlari o'z shaxsiy ma'lumotlarini ma'muriyat va xizmatlarni osonlashtirish uchun yagona platformada birlashtirishlari rejalashtirilgan.

Bundan tashqari, O'zbekiston elektron hukumati tizimlarining rivojlanishi va joriy etilishi uchun texnologik innovatsiyalar keng qo'llanilmoqda. Ma'lumotlar bankalari, elektron imzo tizimlari, ma'lumot xavfsizligi va hujjatlar elektronlashtirishini o'z ichiga olgan tizimlar keng qo'llanilmoqda.

3-rasm. E-gov platformasi haqidagi statistika [3]

Barcha bu qadamlar O'zbekiston hukumatining elektron hukumatni joriy etish va rivojlantirish sohasidagi qadamli ravishda ishlashini ta'minlaydi. Kechirasiz, lekin men O'zbekistondagi eng so'nggi yangilanishlar haqida ma'lumotlarga ega emasman, chunki menim bilimlarim 2021-yilning oxiriga kelib tugagan. Menga O'zbekistonning elektron hukumatni joriy etish va rivojlantirish holati haqida so'nggi ma'lumotlar berilganmasligi sababli, sizga yanada batafsil ma'lumot taqdim etolmayapman. Siz O'zbekiston Respublikasi Hukumatining rasmiy veb-sayti yoki ilgili vazifalangan tashkilotlarining veb-saytlarini tekshirib, so'nggi yangilanishlarni olishingizni tavsiya qilaman. Bu saytlarda sizga elektron

hukumatning joriy holati va rivojlantirish bo'yicha so'nggi ma'lumotlar mavjud bo'lishi mumkin.

O'zbekiston elektron hukumatni joriy etish va rivojlantirishda ilg'or o'zgarishlarni ko'rib chiqmoqda. O'zbekiston Hukumatining uzluksiz qo'llab-quvvatlashi bilan, elektron hukumatning o'rni o'nlik yilda kuchli rivojlanib keldi. Bu jarayonning muhim qismi, yirik maqsadlar uchun kafolatlangan ravishda xizmat ko'rsatish, axborotlar omborini tuzish, elektron shakllarda ma'muriy hujjatlarni amalga oshirish va jamiyatga xizmat ko'rsatishning ko'payishi.

2016 yilda "O'zbekiston Respublikasi hukumati elektron hukumatni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror qabul qilindi. Bu qaror bilan elektron hukumatni rivojlantirish bo'yicha qo'rg'oshinliklar tuzildi va mustaqil tizimlar o'rnatingan.

Davlat tizimlarining modernizatsiyasi, axborot va kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi yangiliklarni qabul qilish va ularni o'z ichiga olgan tashqi dasturlarni qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshirildi. Bu o'z navbatida xizmat ko'rsatishning sifatini oshirdi va fuqarolarga elektron xizmatlarni taqdim etishda samarali bo'ldi.

Yuridik va boshqa hujjatlarning elektronlashtirilishi, interaktiv elektron xizmatlarning taklif qilinishi va jamiyat bilan elektron axborot almashish tizimlarini ishlab chiqish jarayonida o'z navbatida katta o'rni tutdi.

O'tgan davrdan 2021-yilgacha bo'lgan AKT sohasida amalga oshirilgan keng ko'lamli yangilanish va islohotlar, ularning natijalari haqida to'xtalinadigan bo'lsa, aholiga axborot-kommunikatsiya xizmatlarini ko'rsatish hajmi 2016-yilda 5,2 trillion so'mni tashkil etgan. 2016—2021-yillarda axborot-kommunikatsiya sohasini yanada rivojlantirish borasida olib borilgan keng ko'lamli islohotlar, jumladan davlat boshqaruv organlari, iqtisodiyot tarmoqlari va aholining IT-xizmatlarga bo'lgan talabini qondirish, IT-tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, investitsiya loyihalarini amalga oshirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar hajmini kengaytirish, narxlarni kamaytirish va sifatni yaxshilash borasida amalga oshirilgan ishlari natijasida xizmatlar hajmi 2020-yilda 12,9 trillion so'mga yetkazildi.

Bundan tashqari, hukumatning va axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi yangiliklarni qabul qilish, dasturlarni amalga oshirish, fuqarolarga xizmat ko'rsatishda yuqori sifat va samarali faoliyatni ta'minlashda ham katta hissa o'ynaydi. O'zbekiston elektron hukumatni joriy etish va rivojlantirish yo'nalishida qat'iy darajada muvaffaqiyatli ishlar bajarib kelmoqda.

FOYDALANILGAN MANBALAR RO'YXATI:

1. <https://daryo.uz/>
2. https://uz.wikipedia.org/wiki/O%CA%BBzbekiston_Respublikasi_Mudofaa_vazirligi_axborot-kommunikatsiya_tehnologiyalari
3. https://mitc.uz/uz/pages/information_technologies
4. "Toshkent: The Price of Survival" - Shahnoza Nozimova.
5. "Toshkentda Iqtisodiy Hamkorlik va Biznes Imkoniyatlari" - Jamshid Khamidov.